

dæum quemquam de lege sibi data gloriantem : A bentur, ex rigore justitiæ factum est. sed nullo
 « Vera charitas in Christi corpore non præfert
 indigenam alienigenæ, non nobilem ignobili, non
 pauperem diviti; sed potius omnes per adoptionem
 spiritus facit filios, per eundem spiritum cla-
 mantem : *Pater noster, dimitte, nobis debita nos-
 tra.* » Sic quoque in Christi corpore ille solus
 habetur sublimior, qui fuerit in Dei amore po-
 tentior. Unde quidam sapiens contra quemdam: de
 nobilitate sua præsumentem loquitur dicens : « Si
 longe repetas longèque revolvas, nomen ab infami
 ducis asilo. »

Rursus quid illi opponunt : Quod quando homo
 baptizatur, non conditio mutatur, sed peccata ab-
 luuntur, verum est ; sed nullus ambigit hoc esse
 dictum de mundanis conditionibus ; quod si quis B
 servus baptizatur, servitus illa non mutatur. Unde
 Apostolus : *Si servus es, magis utere (I Cor. vii, 21)* ;
 quia servitus illa non est contraria coronæ. Unde
 alibi :

Servus sis, generosus eris si mens bona fiat;

Sis liber, turpis mens tua, servus eris.

Amplius : Quod prohibetur ne filii sacerdotum
 ad ordines promoveantur, sic est intelligendum
 secundum Augustinum, eos, qui hanc prohibitio-
 nem audiunt, ab hujuscemodi concupiscentiis
 abstinere debere. Si enim filius sacerdotis hone-
 ste vivit, ordinandus est. Si vero militis filius
 inhoneste vivit, repudiandus est : quia magis placet
 Deo vitæ perfectio, et contra peccatum afflictio, C
 quam superba de legitimis parentibus gloriatio.
 Filii namque sacerdotum non ideo quod sint ex-
 leges refutantur, sicut imperiti homines arbitrantur,
 sed ut sacerdotes a concupiscentiis carnis refre-
 nentur. Quia nimirum quemlibet sacro fonte re-
 natum, vel plenarie divina mundat gratia, vel sacri
 mundatio lavacri non est sufficiens nec plenaria ;
 quod contradicit fides catholica. Non enim sunt
 exleges judicandi, quorum Deus ipse est Pater, et
 quos peperit Christi gratia, omnium regeneratorum
 piissima mater ; nec debemus illis delictum patris
 sive thorum matris impropere, sed potius morum
 perfectionem diligenter attendere : quoniam patris
 sive matris perpetratum crimen non potest filius
 paradisi claudere limen. Unde quidam sapiens : D
 Quid meruere pati quocunque thoro generati ?
 Quod autem filii sacerdotum ab ordinibus repro-

modo justum est, testante Augustino, qui non juste
 penam portant, qui culpam non commiserunt. S-
 itaque illi prolatores novitatis nova præcepta dantes,
 et quodammodo virtutem baptismatis evacuantes,
 qui rationibus supra dictis oblatrant, dum de hu-
 juscemodi scrupulose et contentiose disputant, quasi
 clauso ostio ad parietem pulsant. Ut autem major
 honor et gloria filii sacerdotum accedat, Joannes
 Baptista quo nullus major inter natos mulierum
 surrexit, filius fuit Zachariæ sacerdotis ; Maria
 etiam mater Domini et de sacerdotali progenie de-
 scendit ; cum dicatur cognata Elisabeth quæ de
 Aaron originem duxit. Si autem vellem enumerare
 omnes de lapsu carnis procedentes qui principa-
 tum in sancta Ecclesia tenuerunt, prius deficeret
 vita quam exempla. Inde etiam Jacob omnes, quos
 de liberis et ancillis genuit, filios æquali honore
 hæredes constituit, nec apud illum præfertur, qui
 secundum carnem nobilior videbatur. Quicunque
 fidem Domini promeretur, nullis maculis carnalis
 nativitatis offuscatur. Hoc autem Jacob idcirco fe-
 cisse legitur, ut ostenderet quod non est discretio,
 Judæus an Græcus, Barbarus an Scythæ, servus an
 liber sit : quia per omnia et in omnibus Christus
 est. Propterea enim Salvator noster et Dominus
 humanam figuram induit et pro libero et servo
 servivit, ut omnibus in se credentibus pari honore
 et gloria cœlestia præmia largiretur. Salomon etiam
 qui feliciter, sapienter, subtiliter regnavit, docuit,
 prophetavit, etsi de lapsu carnis ortus sit, Deus
 ipsi tamen templum suum ædificare concessit,
 quod David patri suo legitimo Jesse filio ne con-
 strueret, prohibuit ; in quo nobis Deus patenter
 innuit, quod magis approbat vitæ sanctitatem, mo-
 rum honestatem, quam legitimæ nativitatis gene-
 rositatem. Non igitur sibi applaudit dives et no-
 bilis, nec diffidat pauper et humilis, quia *excelsus*
Dominus humilia respicit, et alta a longe cognoscit
(Psal. cxxxvii, 6) ; humiles respicit, ut auollat,
 altos, id est superbos, a longe cognoscit, ut de-
 jiciat. Sicut enim Apostolus ait : *Nemo corona-*
bitur nisi qui legitime certaverit (II Tim. ii, 5) ;
 cum dicit *nemo*, nullus excluditur, in quo superba
 hujus mundi stultitia confutatur, quæ eum exlegem
 appellat, et judicat in terris, quem Deus ad dexteram
 suam collocat et coronat in cœlis.

ANNO DOMINI MCKIX

THEOGERUS METENSIS EPISCOPUS

NOTITIA

(Gall. Christ. nov., tom. XIII, col. 738)

Fuerat in sæculo nobilis genere Theotgerus, Fol-
 cmari comitis Metensis frater, quem adhuc adole-

scentem Gerungus Marbacensis canonicus regularis
 ad Willelmum abbatem Hirsaugiensem sub perci-

piendæ ab eo penitentiæ speciem olim destinaverat. Factus monachus tam apprime humanas divinasque litteras didicit, ut cum altero monacho æque docto, Herinone nomine, in toto tam novo quam veteri testamento, quæcunque scriptorum vitio depravata erant, corrigendi curam ab abbate suo susceperit. Ad sacerdotium promotus, eo munere tanta reverentia fungebatur, ut cum stolam collo imponeret, præ nimio timore pene deficeret. Ab abbate suo Guillelmo monasterii S. Georgii in Hercinia silva abbas et ipse creatus et a Gebhardo Constantiensi præsule ordinatus anno 1090, construendo templo et claustro manum admovit. Sacras vigiliis anticipare solitus, vix quidquam somni corpori suo indulgebatur, tam rigidus in se ipsum, ut etiam fratres durissimis plerumque oneribus prægravaret. Sed tandem equo lapsus, cum infirmitatem incurrisset, aliis compati et misereri didicit. Multa passus ab accolis, eos demum patientia et mansuetudine ita flexit, ut plerique ejus disciplinæ in monasterio se subdididerint. Non solum autem virorum, sed etiam mulierum curam gessit piissimus abbas, adeo ut septingentæ utriusque sexus personæ sese ejus magisterio commiserint, quorum in gratiam varia monasteria instituit. Pluribus abhinc annis erat in miserando statu Metensis ecclesia. Tunc vir erat magnæ religionis, Alberius nomine seu Albero, qui archidiaconi officio fungebatur, postmodum Trevirensis archiepiscopus, et apostolicæ sedis legatus. Hic religiosorum virorum consilio et litteris animatus Metensi ecclesiæ laboranti opem ferre constituit, Romamque profectus Paschali II papæ miserandum ejus ecclesiæ statum exposuit. Illis commotus pontifex, cardinalium consilio a latere suo Cunonem Prænestinum episcopum cardinalem in Galliam misit, eidemque præcepit ut, convocatis in unum catholicis episcopis, satageret quo pacto illius ecclesiæ status componeretur, et abjecto pseudoepiscopo, dignus ei pastor præficeretur. Cuno, Remis coacta episcoporum synodo, inde Alberium ad Metenses cum epistolis misit, præcipiens ut in locum illius, qui juridica sententia tam a pontifice, quam a se depositus fuerat, alium subrogari curaret. Verum Metensibus in eligendo episcopo non modica fuit difficultas: tum quia secundum canonum scita extra fines episcopatus electionem fieri non licebat: tum quia intra ejus fines, ob metum contrariæ partis, ipsa electio tuto fieri minime poterat. Sed tandem conventum est in quemdam locum maxime desertum, qui in extremis fere episcopatus partibus situs erat: ubi Alberius Cunonis litteras, quas Remis attulerat, reseravit, quæ auctoritate et præcepto papæ, atque rogatu Guidonis Viennensis archiepiscopi, faciendam electionem prescribebant. Cum in varias abirent sententias eligentium vota, Alberius Theotgerum Sancti Georgii in Hercinia silva religiosissimum abbatem suggessit: cujus suffragio assensere omnes; sed rem secreto ac dextere gerendam censuræ, ne aut violentia regis ac principum, ipsiusve invasoris cassa fieret electio; aut electus ipse fugam arriperet. Itaque unanimis omnium sententia fuit, mittendos ad eum legatos cum litteris, abbatem scilicet Sancti Clementis ac priorem Maurimonasterii, qui electum ad Cunonis cardinalis præsentiam adducerent. Tunc Theotgerus in monasterio virginum curæ suæ commisso verfabatur, ubi legatos quam humanissime excepit; moxque eorum jussis obsequens, ad cellam, cui Hugonis curia vocabulum, eos comitatus est. Illic electione sua a quodam fratre patefacta, se nunquam ei assensurum, nec ulterius profecturum constanter asseruit; unumque e suis fidissimum, Erbonem nomine, qui se apud legatum excusaret, cum litteris direxit, quibus significabat, se non modo tantæ dignitati meritis imparum, sed etiam natalium infamia denotatum, utpote cujus parentes et longa avorum serie majores omnes, vel sacerdotes, vel filii fuerint sacerdotum. Ubi Erbo venit ad Metenses electores, et recusandi episcopatus causas eis exposuit; illi nihilominus in sententia persistunt, inquietantes; si quid vitii esset in Theotgeri origine, id ab eo jam purgatum esse, quippe qui tot annis in monasterio religiosissime conversatus esset. Proinde Erbonem rogant ut ad Theotgerum revertatur. At ille abbatis sui constrictus imperio abnuat, seque ad legatum ire velle asseruit. Cum itaque a cæpto desistere nollet, datus ei a Metensibus comes Alberius, totius negotii præcipuus actor; amboque perveniunt ad Compendium castellum nominatissimum, ubi tum legatus morabatur; cui Erbo abbatis sui excusatorias litteras obtulit et rationes exposuit, quas Alberius refellit. Theotgeri litteris minime flexus legatus, severe litteris præcepit ut delatum episcopatus onus subiret. Cum vero nec sic cardinalis legati monitis et jussis obsequeretur Theotgerus, alias ad eum litteras misit per Antonium Senoniensis monasterii abbatem, quibus eum ad suscipiendum episcopatum sub poenarum ecclesiasticarum interminatione compellebat; ejusque fratribus sub iisdem poenis præcipiebat ut assensum præberent. Verum alia denuo recusandi episcopatus occasio nata est ex ægritudine corporis, quæ illum detinebat. Sed tamen impedire non potuit, quominus cardinalis litteræ in conventu fratrum legerentur. Quibus lectis, omnes ejus electionem consenserunt. Sub annum 1118 diebus Rogationum Cuno cardinalis conventum episcoporum Coloniae habuit. Illuc se contulit Alberius seu Albero prinicerius, electi sui, quem eo venturum audierat, adventum præstolaturus. Ubi illic adfuit Erbo, qui abbatem suum excusatum venerat, in concilio invenit Conradum Juvaviensem archiepiscopum, ab imperatore nuper actum in exsilium; ab eoque obtinuit ut abbatis sui causam apud patres in se susciperet. Verum cum Metensis ecclesiæ electio in concilio ventilari cepit, tanta vi orationis eam asseruit primicerius, ut nec Alardus nec archiepiscopus Cunonis cardinalis animum flectere

valuerint; adeoque primicerii clamor invaluit, ut Theotgeri electio unanimesententia firmata fuerit. Tum demum cardinalis signatas Erboni litteras dedit, quas ille fratri illiterato consignavit, ad Theotgerum perferendas, quibus nomine conventus ei præcipiebatur, ut ne diutius delatam sibi electionem frustraret. Acceptis litteris, Theotgerus tantæ demum auctoritati cedere coactus fuit, moxque ad legati præsentiam, ut ei injunctum erat, se sistere maturavit, qui tunc apud Confluentiam cum Fridrico Coloniensi archipræsule aliisque episcopis diversabatur. Illic magno cum honore acceptus est vir Dei, in primis a legato, qui eum amplexus, sciscitatus est quot annis abbatis gessisset officium. « Tringenta, inquit ille, annos. » Ad quod legatus subridens conversus ad circumstantes: « Tanto, ait, maturior erit ad episcopatum, qui tot annis abbas fuerit. » Cum deinde singuli ad sua se recipere, legatus Coloniæ rediit secum ducens Theotgerum; qui inde ad proximum Tuitiense monasterium, tum ad Gladbacense divertit, ubi aliquandiu gravi morbo detentus est. Dein, ubi convaluisset, Coloniæ reversus, una cum legato ad castrum *Wulkenburg* profectus est, tum ad S. Viti seu Corbeix-novæ monasterium, ubi episcopus consecratus est. Erat tunc dies octava festi apostolorum Petri et Pauli, quæ pridie nonas Julii celebratur. Theotgeri consecrationi deputata est Dominica dies, quæ hoc anno in diem sequentem incidit. Ipsa die cardinalis legatus Theotgerum, ætate gravem, moribus maturum, apprime litteris eruditum, sustentantibus hinc inde duobus archiepiscopis, Conrado Juvaviensi, totius Bavarix metropolitanis et Aldegoto Magdeburgico, metropolitanis Saxonix, solemniter ordinavit. Sic ille ordinatus, primo in eodem monasterio quamdam in honorem S. Georgii basilicam consecravit: ut quem in abbacia peculiarem patronum habuerat, eidem quoque episcopatus sui primitias dicaret. Ibidem etiam cryptam et altare beati Andreæ apostoli consecravit. Illinc non multo post discessit novus præsul ad suam ecclesiam profecturus: et ad locum diocesis Tullensis cui *Dieulouward* vocabulum est, prædicto primicerio deducente, pervenit. Ibi eum honoris causa convenere abbates, clericos, aliosque, qui sanioris sententiæ orant; at qui a pseudoepiscopi et Cæsaris partibus stabant, contestati sunt se nequaquam passuros, ut in urbem ingrederetur; eo insolentiæ progressi, ut communi decreto statuerint quod, si quis eum agnosceret episcopum, rebus proscriptis extra civitatem fieret. Unde consilium fuit ut, omnibus qui ejus obsequio erant dimissis, ad cellulam suam reverteretur, dum seditio illa defervesceret. In itinere ad Marbacense canonicorum regularium in Alsatia cœnobium divertit: ubi a regularibus canonicis honorificentissime receptus est. In hoc conventu forte aderat venerabilis senex Gerungus, qui eum adolescentem ad venerabilem Willelmum Hirsaugiensem abbatem pœnitentiæ specie direxerat. Inde, actis hospitibus

A suis gratiarum actionibus, ad S. Georgii monasterium, effusus in ejus occursum cum solempni pompa fratribus revertit: ubi dum moraretur, quasdam ecclesias, in fundo monasterii sitas, permittente Constantiensi episcopo, dedicavit. Porro hæc omnia hoc ipso anno 1118 contigisse illud argumento est, quod post ejus ordinationem Gelasius papa, qui sub finem mensis Januarii anno sequente decessit, litteris scriptis Metenses hortatus est, ut eum honorifice, ut par erat, exciperent.

Interim Metensis ecclesia, legitimo destituta pastore, in magno discrimine versabatur, cum seditiosi cives, etsi Gelasii papæ litteris communiti, Theotgerum episcopum canonicè electum et ordinatum, ad id tempus recipere detrectassent. Sed tandem Brunonis Trevirensis archiepiscopi, qui hactenus ejus electioni, utpote se inconsulto factæ, restiterat, litteris utcumque flexi clerus et populus, electum ut ad urbem veniat, iteratis nuntiis invitant. Ille vix tandem acquiescens, e suo monasterio, quo se receperat, Quadragesimæ tempore, ad iter se accingit, et Rheno transmissis, assumpto secum Mauri-monasterii abbate ad urbem Mediomatricum tendit. Accedenti occurrunt abbates, primicerius et quotquot erant sanioris consilii clerici et cives, et de ejus adventu gratulantur. Neque tamen in urbem venire, necdum conciliatis multorum animis, tutum esse ratus primicerius ad locum, cui Cappentia vocabulum est, divertendum censuit, ubi episcopus cum quibusdam abbatibus Dominicam Palmarum celebravit. Instante feria quinta, quam Cœnam Domini et diem Indulgentiæ appellamus, quo die chrisma confici episcopalis ordo posecebat ubi id fieri liceret, episcopus hærebat, cum in urbe id fieri tumultuantis populi seditio prohiberet. Tandem consilium fuit ut in Gorziensi cœnobio chrisma consecraretur. De ejus adventu certior factus abbas ad diei celebritatem omnia providit. Pridie adveniendi episcopo ejus loci homines cum gladiis et fustibus obviam concurrunt tanquam ad latronem. Quin etiam nonnulli monachorum, qui vel ejus censuram reformidabant, vel a partibus pseudoepiscopi stabant, ad persequendum episcopum vulgus concitarunt. Vix itaque portam monasterii attingerat vir Dei, cum plebs e latebris furibunda erumpit, et sublatis ejus equis, illius etiam comites invadit: adeo ut primicerius ipse e manibus persecutorum vix fuga elabi potuerit. Interea ingressus basilicam pius præsul, et quid foris ageretur ignorans, orationi instabat, cunctisque mortem minitantibus, vitæ auctorem invocabat. Tum vero a quodam monacho subdole admonitus vitæ suæ ut consuleret, quippe non esse in sua potestate plebis furentis prohibere insaniam; pontificalibus indutus ornamentis e templo egredi maturavit, turbæ furenti se ipsum objiiciens, dominica voce ecquem quaerentem sciscitatus. Cerneret universos, qui eum insecrabantur, ita primo ejus conspectu perterritos, ut extremæ

dementiae se ipsi arguerent, qui in christum Domini manus extendere ausi fuissent.

Turbis itaque utcumque mitigatis, statuit praesul ad urbem proficisci. Hoc comperto, Acelinus abbas S. Clementis, eum ut ad se declinaret invitavit, et perhumaniter excepit. Id ubi civibus innotuit, multi furibundi et pleni insania in virum Dei evomunt mille convicia, nec eum tantum urbe propellere, sed etiam extinguere minantur. Hic nihilominus assumpto secum Sancti Clementis abbate, sacerdotilibus, ut apud Gorziam, indutus vestibus, procedit obviam inimicis, qui vix manibus temperarunt. Interim urbis praefectus advenit et cujus gratia accedat sciscitatur. Ille ad hoc se venisse respondit, ut creditum sibi populum pastorali sollicitudine visitaret: caeterum non recte facturos Metenses, si ab jure suo episcopum prohiberent. His verbis praefecto aliisque paululum mansuefactis, nudatis pedibus civitatem ingredi parat. At praefectus obstat ne se furenti multitudini committat, sed potius in quamdam episcopatus possessionem divertat, dum imperator et archiepiscopus hac de re statuisent. Cujus ille consilio acquiescens, ad S. Clementis monasterium rediit, ibique Coenae Dominicae diem celebravit. Illinc digressus ipso die Parasceves Theotgerus, ad Augustam Trevirorum contendit, allocuturus Brunonem archiepiscopum, qui tum Coloniae versabatur, ad sacram solemnitate a Friderico archipraesule invitatus. Illuc mox properat vir Dei, cujus adventus Trevirensi gravis, Coloniensi gratus admodum fuit, cujus interventu vix post biduum, id est feria quinta (nam feria tertia Coloniae advenerat) ad Trevirensis colloquium admissus est. Ille porro intimavit, se ejus causam cum episcopis Tullensi et Verdunensi, simulque cum Metensibus ad festum S. Jacobi tractaturum. Has vero inducias cum ipso composuerant Theotgeri aemuli Arnulfus custos Metensis ecclesiae et coadjutor ejus primicerius, qui praeterita hebdomada ab archiepiscopo chrisma acceperant. Has inducias, etsi ipsi admodum graves, servavit Theotgerus, quousque Coloniensis archiepiscopus, Brunone jam Treviros reverso, missis ad eum litteris, Theotgero etiam ignorantem missarum solemniam celebrandi facultatem impetravit. Ille autem in Coloniensis archiepiscopi contubernio multis diebus commoratus, rogatu ejus plurimum populum in civitate sacro chrismate linivit et quasdam ecclesias dedicavit. Verum beati Joannis Baptistae Natalitio instante, Coloniensis antistes ad curiam in Insula Rheni constitutam, scilicet apud Triburias, juxta edictum imperatoris profectus, venerabilem episcopum secum duxit, ubi Trevirensis cum eo in gratiam rediit. Hic desinit magno sane tanti viri famae et rei histo-

riae detrimento mutilus Theotgeri vitae codex, sine quo nihil fere certi de beato illo praesule haberemus. Ejus compendium refertur a Trithemio in chronico Hirsaugiensi.

Post varios itus ac reditus, variasque procellas, tandem in pace quievit Theotgerus episcopus, cui ecclesiam suam adire nunquam concessum est. Ejus obitum ad annum 1120 consignant Dodechinus et Chronographus Saxonicus ineditus, a quibus Dieggerus appellatur. Chronographi Saxonici haec verba sunt: « Bonae memoriae Dieggerus, primum abbas S. Georgii, indeque per legatum apostolicum Metensi ecclesiae ordinatus, post multas ab imperatoris fidelibus inlatis sibi injurias, requievit in Domino, in eadem ecclesia, cui praerat, sepultus; v'r adprime litteratus, et in sancta conversatione usque ad ultimam aetatem constantissimus. » Dubitare tamen licet an sepultus sit in Metensi ecclesia, quam adire ipsi viventi non licuit per seditiosos cives, qui imperatori et pseudoepiscopo ab eo intruso assentabantur. Trithemius qui acta ejus integra legisse videtur, in Chronico Hirsaugiensi scribit Theotgerum concilio Remensi anni superioris interfuisse, in quo ejus electio et ordinatio a summo pontifice, aliisque patribus confirmata sit; et soluto concilio, Calixtum papam eum secum duxisse Antissiodorum, ubi Pascha cum suis cardinalibus pontifex celebraverit, deindeque Cluniacum usque perduxisse; et post discessum pontificis Theotgerum ibidem per quatuor menses remansisse, tempus omne in contemplatione divinorum et oratione consumendo; et quarto demum mense febre correptum, Dominicis sacramentis acceptis in Kal. Maias ad Christum migrasse, et in ecclesia S. Petri sepultum fuisse ad plagam septentrionalem juxta parietem templi, ad cujus sepulcrum multa deinceps miracula facta sunt. Nihil tamen de eo legitur in *Bibliotheca Cluniacensi*. Verum haec aliaque videtur accepisse Trithemius ab auctore anonymo, qui ejus vitam duobus libris scripsit jussu Erbonis abbatis ejus discipuli, quam initio et fine mutilam a Papebrochio ex codice Villingensi accepimus. Fallitur Trithemius cum Theotgeri obitum refert ad annum praecedentem. Mirum est de eo nullam fieri mentionem in veteri Chronico Metensi, quod in ejus tempore desinit; nec in ejus appendice priori, quae incipit a Stephano episcopo, qui hoc anno canonice electus et a Calixto papa consecratus, amplius biennio a Caesarianis urbis aditu exclusus est. Caeterum beatus Theotgerus vir fuit mirae patientiae ac mansuetudinis, et prorsus ambitionis expertus, ut patet ex iis quae fecit ad refutandam Metensium electionem. Mentionem de eo jam egimus tom. V, col 1001 in abbatibus S. Georgii in Nigra silva.